

ЖУРНАЛ ИССЛЕДОВАНИЙ И РАЗВИТИЯ THE JOURNAL OF RESEARCH AND DEVELOPMENT TADQIQOT VA TARAQQIYOT JURNALI

ISSN: 3030-3281. Volume IV, Issue-3, (Aprel) 2025
Journal homepage: <https://imfaktor.com/index.php/tjrd>

JO'RAYEV Sardor Jahongir o'g'li

Nizomiy nomidagi TDPU

Xorijiy tillar fakulteti

talabasi

IBROHIMOVA Muxtasarxon Masumxon qizi

Nizomiy nomidagi TDPU

Xorijiy tillar fakulteti

talabasi

MUXITDINOVA Sarvinoz Alisher qizi

Nizomiy nomidagi TDPU

Xorijiy tillar fakulteti

talabasi

MILLIY VA AN'ANAVIY TARBIYA TIZIMINING ZAMONAVIY TA'LIMGA INTEGRATSIYASI

ANNOTATSIYA

Zamonaviy ta'lim tizimi globallashtirish jarayonida turli yondashuvlarni o'zida mujassam etayotgan bo'lsa-da, milliy va an'anaviy tarbiya qadriyatlarining saqlanishi va ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada milliy va an'anaviy tarbiya tizimining zamonaviy ta'limga uyg'unlashtirilishi, uning afzalliklari, metodik asoslari hamda ta'lim jarayonida milliy o'ziga xoslikni saqlash imkoniyatlari tahlil etiladi. An'anaviy tarbiyaning zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi yosh avlodning intellektual, axloqiy va ma'naviy rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi ham muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: milliy tarbiya, an'anaviy qadriyatlar, zamonaviy ta'lim, integratsiya, pedagogik innovatsiyalar, madaniy meros, ma'naviy tarbiya.

INTEGRATION OF THE NATIONAL AND TRADITIONAL EDUCATION SYSTEM INTO MODERN EDUCATION

ANNOTATION

Although the modern education system embodies various approaches in the process of globalization, the preservation of national and traditional educational values and their integration into the educational process are of great importance. This article analyzes the integration of the national and traditional education system into modern education, its advantages, methodological foundations, and the possibilities of preserving national identity in the educational process. It also discusses how the integration of traditional education with modern pedagogical technologies affects the intellectual, moral, and spiritual development of the younger generation.

Keywords: national education, traditional values, modern education, integration, pedagogical innovations, cultural heritage, spiritual education.

ИНТЕГРАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ И ТРАДИЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

АННОТАЦИЯ

Хотя современная система образования воплощает в себе различные подходы в процессе глобализации, сохранение национальных и традиционных образовательных ценностей и их интеграция в образовательный процесс имеют большое значение. В статье анализируется интеграция национальной и традиционной системы образования в современное образование, ее преимущества, методические основы, возможности сохранения национальной идентичности в образовательном процессе. В статье также рассматривается, как интеграция традиционного образования с современными педагогическими технологиями влияет на интеллектуальное, нравственное и духовное развитие подрастающего поколения.

Ключевые слова: национальное образование, традиционные ценности, современное образование, интеграция, педагогические инновации, культурное наследие, духовное воспитание.

Milliy va an'anaviy tarbiya har bir xalqning madaniy va tarixiy merosining ajralmas qismi hisoblanadi. Ta'lim tizimi esa nafaqat bilim berish, balki yosh avlodni milliy o'ziga xoslik, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy xulq normalariga mos ravishda tarbiyalash jarayoni sifatida ham qaraladi. Zamonaviy ta'lim tizimida an'anaviy tarbiyaning o'rni qanday va uni qanday samarali integratsiya qilish mumkin? Ushbu maqola shu masalaga bag'ishlanadi.

1. Milliy va an'anaviy tarbiya tizimining mohiyati.

Milliy va an'anaviy tarbiya har bir jamiyatning madaniy, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarini avloddan-avlodga yetkazib berish jarayonidir. Ushbu tarbiya tizimi milliy o'ziga xoslikni saqlash, yosh avlodga milliy g'urur, vatanparvarlik va ma'naviy merosga hurmat ruhini singdirish vazifalarini bajaradi.

1.1. Milliy tarbiyaning asosiy tushunchalari.

Milliy tarbiya millatning tarixiy tajribasi, madaniyati, urf-odatlar va qadriyatlari asosida shakllanadi. Uning asosiy maqsadi – yosh avlodni axloqiy jihatdan yetuk, ma'naviy boy, vatanparvar va jamiyatga foydali shaxs sifatida tarbiyalashdir.

Milliy tarbiya quyidagi asosiy jihatlarga ega:

- Ma'naviy va axloqiy tarbiya – insoniy fazilatlarini shakllantirish (halollik, adolat, hurmat, mehnatsevarlik va b.).
- Vatanparvarlik tarbiyasi – milliy g'urur va o'z millatiga bo'lgan hurmatni oshirish.
- Oilaviy tarbiya – ota-onalar va oilaning tarbiyadagi roli.
- Madaniy va estetik tarbiya – milliy san'at, adabiyot va urf-odatlarini o'rganish.
- Jismoniy va mehnat tarbiyasi – sog'lom turmush tarzini shakllantirish, kasb-hunar o'rganishga yo'naltirish.

1.2. An'anaviy tarbiyaning asosiy xususiyatlari.

An'anaviy tarbiya – xalqning uzoq yillar davomida to'plangan tajribasiga asoslangan tarbiya shaklidir. Bu tizim og'zaki nasihatlar, oila va jamoatchilik ta'siri, urf-odat va marosimlar orqali amalga oshiriladi.

An'anaviy tarbiyaning asosiy xususiyatlari:

1. Tabiiylik – bolaning tarbiyasi hayotiy tajriba va amaliyot orqali amalga oshadi.
2. Oila va jamiyat muhim rol o'ynaydi – an'anaviy tarbiya oilada boshlanib, mahalla, jamoatchilik va jamiyat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi.
3. Uzluksizlik – tarbiya kichik yoshdan boshlab hayot davomida davom etadi.
4. Ijtimoiy moslashuvni ta'minlash – an'anaviy tarbiya orqali bola jamiyatda o'z o'rnini topadi, qadriyat va urf-odatlarga moslashadi.

5. O'ziga xoslik va milliy identifikatsiya – xalqning o'z madaniyati, urf-odatlar va ma'naviy qadriyatlarini saqlanib qoladi.

1.3. Milliy va an'anaviy tarbiyaning pedagogik ahamiyati.

Milliy va an'anaviy tarbiya yosh avlodning ijtimoiylashuvi va axloqiy yetukligini ta'minlaydi.

Bu jarayonda o'qituvchi, ota-ona va jamiyat muhim rol o'ynaydi.

Pedagogik jihatdan milliy tarbiyaning ahamiyati:

- O'quvchilar ongida milliy qadriyatlarni shakllantirish.
- Tarixiy xotira va madaniy merosni saqlash.
- Shaxsiy va ijtimoiy mas'uliyatni oshirish.
- An'anaviy urf-odatlar orqali shaxsiy o'sishga yordam berish.

1.4. Milliy tarbiya tizimi va zamonaviy ta'lim o'rtasidagi bog'liqlik.

Bugungi kunda milliy tarbiya zamonaviy ta'lim tizimi bilan uyg'unlashib bormoqda. Masalan, maktablarda milliy qadriyatlarni o'rgatuvchi maxsus darslar, tarbiyaviy tadbirlar, milliy bayramlar va an'anaviy hunarmandchilik bo'yicha mashg'ulotlar tashkil etilmoqda.

Milliy tarbiya va zamonaviy ta'lim integratsiyasining asosiy yo'nalishlari:

- O'quv dasturlariga milliy qadriyatlarni kiritish – tarix, adabiyot va san'at fanlarida milliy meros haqida ta'lim berish.
- Interaktiv metodlardan foydalanish – milliy qadriyatlarni o'rganishda innovatsion texnologiyalar va raqamli resurslardan foydalanish.
- Oila va maktab hamkorligini mustahkamlash – ota-onalar bilan birgalikda milliy tarbiyaga oid tadbirlarni tashkil etish.

2. Zamonaviy ta'lim tizimida milliy tarbiyaning o'rni.

Zamonaviy ta'lim tizimi ilmiy-texnikaviy taraqqiyot, innovatsion yondashuvlar va raqamli texnologiyalar bilan rivojlanmoqda. Biroq, milliy tarbiya va an'anaviy qadriyatlarning ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi yosh avlodni ma'naviy va axloqiy jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Milliy tarbiya zamonaviy ta'lim tizimiga uyg'un tarzda kiritilganda, o'quvchilar o'z madaniyati, milliy merosi va ijtimoiy qadriyatlarini chuqur anglab yetadilar.

Milliy tarbiya zamonaviy ta'lim tizimida quyidagi yo'nalishlarda o'z aksini topishi mumkin:

1. O'quv dasturlariga milliy qadriyatlarni kiritish.

- Ona tili, tarix, adabiyot, san'at va madaniyat fanlarida milliy qadriyatlar va madaniy merosga alohida e'tibor qaratish.
- Darsliklar va o'quv materiallarida milliy an'ana, urf-odat va qadriyatlarga oid ma'lumotlarni keng yoritish.
- Milliy qahramonlar hayoti va faoliyatini o'quvchilarga o'rgatish orqali vatanparvarlikni shakllantirish.

2. Innovatsion pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish

- Raqamli resurslar va multimedia vositalari – milliy qadriyatlarni tushuntirish uchun videodarslar, interaktiv o'yinlar va virtual ekskursiyalarni qo'llash.
- Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) usullari – milliy tarix, madaniyat va urf-odatlarini o'yin elementlari orqali o'rgatish.
- STEAM-ta'lim (Fan, Texnologiya, Muhandislik, San'at, Matematika) – san'at va tarix bilan bog'langan loyihalar orqali milliy merosni ta'lim jarayoniga kiritish.

3. O'qitish usullarini an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish

- Ustoz-shogird tizimi – pedagogik jarayonda tajribali mutaxassislar yosh avlodga milliy qadriyatlar va kasbiy bilimlarni o'rgatadi.
- Muammoli ta'lim usuli – milliy va axloqiy masalalar bo'yicha muhokamalar, bahs-munozaralar tashkil etish orqali o'quvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.

• Loyiha asosida o'qitish – milliy an'analar va madaniyat bo'yicha amaliy loyihalar ishlab chiqish.

Milliy tarbiyaning zamonaviy ta'limga integratsiyasining afzalliklari

Milliy tarbiyaning zamonaviy ta'lim tizimiga integratsiya qilinishi quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

1. *Ma'naviy tarbiyaning mustahkamlanishi.*

- O'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, vatanparvarlik va axloqiy qadriyatlarning shakllanishi.
- Madaniy meros va tarixiy qadriyatlarning avlodan-avlodga yetkazilishi.

2. Shaxsiy rivojlanish va mustaqil fikrlashni rag'batlantirish

• Yoshlar milliy madaniyat asosida o'zini anglaydi va milliy an'analar doirasida o'z yo'lini topadi.

• O'quvchilarning mustaqil fikrlashi va tanqidiy tafakkuri rivojlanadi.

Ta'lim samaradorligini oshirish

• Milliy qadriyatlarni o'z ichiga olgan darslar va metodlar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

• O'quvchilarning bilish faolligi ortadi va ta'lim jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Milliy tarbiya elementlarini ta'lim jarayoniga kiritishning samarali yo'llari

1. O'quv dasturlarini yangilash – fanlar mazmuniga milliy madaniyat, tarix va urf-odatlar bilan bog'liq mavzularni keng kiritish.

2. Oila va maktab hamkorligini mustahkamlash – ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish va milliy tarbiya bo'yicha seminar-treninglar o'tkazish.

3. Milliy bayram va tadbirlarni tashkil etish – Navro'z, Mustaqillik kuni, xalq hunarmandchiligi festivallari orqali o'quvchilarga milliy qadriyatlarni yetkazish.

4. Innovatsion texnologiyalar va media resurslardan foydalanish – milliy qadriyatlar haqida hujjatli filmlar, video darslar va interaktiv platformalar yaratish.

5. O'qituvchilarni milliy tarbiya bo'yicha tayyorlash – pedagoglarni milliy tarbiya metodikasi bo'yicha maxsus o'quv kurslari orqali tayyorlash va ularning malakasini oshirish.

Milliy tarbiyaning zamonaviy ta'limga integratsiyasining afzalliklari

Milliy tarbiyaning zamonaviy ta'lim tizimiga integratsiya qilinishi yosh avlodni ma'naviy va axloqiy jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllantirishga yordam beradi. Bu jarayon o'quvchilarning milliy qadriyatlarini rivojlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish va ta'lim samaradorligini kuchaytirish kabi muhim afzalliklarga ega.

• Axloqiy qadriyatlarning shakllanishi – halollik, adolat, sabr-toqat, hurmat, mehnatsevarlik kabi fazilatlar rivojlanadi.

• Vatanparvarlik ruhining kuchayishi – o'quvchilar milliy tarix, madaniyat va qadriyatlarga nisbatan chuqur hurmat hissini his qilishadi.

• Ijtimoiy mas'uliyatning oshishi – o'quvchilar o'z jamiyatidagi ijtimoiy masalalarga befarq bo'lmay, faol ishtirok etishga tayyor bo'ladilar.

3.2. Shaxsiy rivojlanish va mustaqil fikrlashni rag'batlantirish

Milliy tarbiya zamonaviy ta'limga integratsiya qilinganda, o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlanadi va ular o'z qarashlarini asoslab bera oladigan shaxslar bo'lib shakllanadi.

Afzalliklari:

• Tanqidiy va ijodiy fikrlash rivojlanadi – milliy qadriyatlarga asoslangan muhokamalar va bahslar orqali o'quvchilarning dunyoqarashi kengayadi.

• Shaxsiy identifikatsiya shakllanadi – o'quvchilar milliy madaniyat va qadriyatlarni anglash orqali o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi.

• Ijtimoiy moslashuv yengillashadi – milliy tarbiya olgan o'quvchilar globalizatsiya sharoitida o'z madaniy merosini yo'qotmagan holda dunyo bilan muloqot qila oladi.

Ta'lim va jamiyat o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlash

Milliy tarbiya ta'lim jarayoniga kiritilganda, maktab va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik kuchayadi.

Afzalliklari:

- Oila va jamiyat tarbiyada faol ishtirok etadi – ota-onalar, mahalla faollari va jamoatchilik a'zolari ta'lim jarayonida ishtirok etish imkoniga ega bo'ladilar.

- An'anaviy kasblar va hunarmandchilik tiklanadi – hunarmandchilik va kasb-hunar ta'limi bilan bog'liq darslar orqali o'quvchilar an'anaviy kasblarga qiziqish bildiradilar.

- Mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligi kuchayadi – maktablarda mahalla faollari va qariyalar ishtirokida madaniy-ma'rifiy tadbirlar tashkil qilinishi mumkin.

Milliy tarbiya zamonaviy ta'lim tizimida muhim rol o'ynaydi. Uning integratsiyasi o'quvchilarning ma'naviy va axloqiy rivojlanishini ta'minlaydi, mustaqil fikrlashni shakllantiradi va ta'lim samaradorligini oshiradi. Milliy qadriyatlarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarni hayotga tayyorlash va jamiyatga foydali shaxs sifatida shakllantirishda katta ahamiyatga ega.

O'quv dasturlarini boyitish, pedagoglarning malakasini oshirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va jamiyat ishtirokini kuchaytirish orqali milliy tarbiyani zamonaviy ta'lim bilan uyg'unlashtirish mumkin. Bu esa yosh avlodning milliy madaniyat va qadriyatlarga sodiq bo'lishi bilan birga, global dunyoda raqobatbardosh bo'lishiga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Avloniy, A. (1918). Turkiy Guliston yohud axloq. Toshkent.
2. Nizomiy, K. (2020). Pedagogik innovatsiyalar va ta'lim tizimining modernizatsiyasi. Toshkent: Fan nashriyoti.
3. Xoshimov, N. (2015). Milliy tarbiya asoslari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
4. Vygotsky, L. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
5. Dewey, J. (1938). Experience and Education. Macmillan.